

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Kalba

Briuselis, 2016 m. spalio 13 d.

Europos Audito Rūmų pirmininko Klaus-Heiner Lehne kalba

**Audito Rūmų 2015 m. metinė ataskaita
Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komitetas (CONT)
Briuselis, 2016 m. spalio 13 d.**

**Autentiškas tik sakomas tekstas.
Pirmenybė teikiama sakytiniam variantui.**

ECA Press

Mark Rogerson – atstovas ryšiams

Tel. (+352) 4398 47063

Mob. tel. (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – atstovas spaudai

Tel. (+352) 4398 45410

Mob. tel. (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi, L-1615 Luxembourg

E. paštas: press@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu

Gerbiama Pirmininke,
Gerbiama pirmininko pavaduotoja K. Georgieva,
Gerbiami Europos Parlamento nariai,

Man didelė garbė pristatyti jums Europos Audito Rūmų metinę ataskaitą šiais metais – mano pirmaisiais pirmininkavimo Audito Rūmams metais ir, tiesą sakant, mano pirmąjį mėnesį šiose pareigose.

2015 m. pabaigoje prasidėję įvykiai drebina Europos Sąjungos pamatus ir dėl to šiuo metu mes turime kritiškai pažvelgti į save. Visiems mums rūpi klausimas: kodėl tiek daug piliečių nusigręžia nuo Europos projekto? Manau iš dalies atsakymas į šį klausimą yra tai, kad mes, Europos institucijos, iš dalies praradome mūsų piliečių pasitikėjimą. Per ateinančius mėnesius ir metus didžiausias Europos Sąjungos iššūkis bus susigrąžinti šį pasitikėjimą. Ir aš manau, kad šiame procese svarbus vaidmuo teks Europos Audito Rūmams. Todėl per šias keletą minučių norėčiau apžvelgti, ką būtina nuveikti, ir taip pat sugrįžti prie to, ką mes nustatėme savo 2015 m. ataskaitoje.

Visiškai akivaizdu, jog reikalinga reforma. Tačiau kad ir kaip ta reforma būtų sumanyta, ji privalo turėti tvirtą finansinį pagrindą. Ar Europos Sąjunga turės 27 ar 28 nares, tvirtas finansinis pagrindas tebebus tiek pat svarbus. Audito Rūmų nuomone, yra keturi itin svarbūs elementai.

Pirmiausia, Europos Sąjunga privalo gerai vesti apskaitą. Žmonės net nepradės mumis pasitikėti, jei netikės, kad mes tinkamai elgiamės su jų pinigais ir vedame gerą apskaitą to, kaip juos panaudojame.

2015 m. ES finansinės ataskaitos buvo parengtos laikantis tarptautinių standartų ir visais reikšmingais aspektais atspindi tikrą ir teisingą vaizdą. Todėl mes galėjome ir šį kartą pateikti palankią nuomonę dėl jų patikimumo.

Tačiau pinigų sumos, kurios yra mokėtinos šiais ir ateinančiais metais, vis dar labai didelės. Tuo tarpu Komisija nėra parengusi pinigų srautų prognozės ateinantiems septyneriems, dešimčiai metų. Tokia prognozė sudarytų galimybę suinteresuotosioms šalims numatyti būsimus mokėjimų reikalavimus ir biudžetinius prioritetus. Ji taip pat padėtų atgauti pasitikėjimą. Komisijos atlikta laikotarpio vidurio mokėjimų prognozė – tai dar vienas žingsnis teisinga linkme.

Antra, ES turi užtikrinti, kad jos finansinės taisyklės būtų teisingai taikomos.

Į dabartinį ES biudžetą ateinantys ir iš jo išeinantys pinigai yra kruopščiai registruojami, tačiau juos panaudojant vis dar daroma pernelyg daug klaidų, daugiausia valstybėse narėse. 2015 m. mokėjimų įvertintas klaidų lygis, kuriuo matuojamas netvarkingumo lygis, yra 3,8 %. Jis labai artimas praėjusių metų klaidų lygiui, bet vis dar žymiai viršija mūsų 2 % reikšmingumo ribą.

Mes vėl nustatėme, kad didžiausi įvertinti klaidų lygiai buvo srityse „ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ (5,2 %) ir „konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui“ (4,4 %). Mažiausias įvertintas klaidų lygis (0,6 %) yra administracinių išlaidų srityje.

Gera naujiena yra tai, kad valstybių narių institucijų ir Komisijos taikyti taisomieji veiksmai padarė teigiamą poveikį įvertintam klaidų lygiui. Be jų šis lygis būtų buvęs daugiau kaip 4 %.

Tuo tarpu Komisija nepateikia vertinimo, kokį poveikį turės 2015 metams galimi, būsimi taisomieji veiksmai.

Tačiau nepaisant to, jog Komisija ėmėsi priemonių pagerinti savo rizikos ir taisomųjų veiksmų poveikio vertinimą, vis dar yra galimybių padėti pagerinti.

Susigrąžinti pakankamai pinigų, kad klaidų lygis neviršytų 2 % būtų pagirtinas pasiekimas. Tačiau mes ir toliau manome, kad prevencija yra geriau nei gydymas.

Pirmiausia Europos mokesčių mokėtojai būtų daug geriau, jei Komisija ir valstybės narės išleistų daugiau pinigų teisingai, užuot gaišusios laiką, pastangas ir lėšas pinigams išieškoti po to, kai klaidos aptinkamos.

Jei Komisija, valstybių narių valdžios institucijos ar nepriklausomi auditoriai būtų pasinaudoję visa jiems prieinama informacija, jie būtų užkardę arba aptikę ir ištaisę didelę dalį klaidų prieš atliekant atitinkamus mokėjimus.

Mūsų rezultatai taip pat rodo, kad yra galimybių sumažinti klaidų lygį pagerinant schemų koncepciją.

Vieną didžiausių poveikių išlaidų klaidų lygiui nulemia skirtumas tarp kompensavimo schemų, – kai ES kompensuoja tinkamų finansuoti veiklų išlaidas, remdamasi naudos gavėjų pateiktomis deklaracijomis, – ir teisių į išmokas schemų, – kai lėšos išmokamos, jei yra vykdomos sąlygos, – rizikos profilių. Kompensavimo schemų klaidų lygis (5,2 %) yra daugiau kaip dukart didesnis už teisių į išmokas schemų klaidų lygį (1,9 %).

Žmonės negali pasitikėti sistema, kurios nesupranta. Pagerinus išlaidų schemų koncepciją, klaidų lygis sumažės ir žmonės galės naudotis schemomis su didesniu pasitikėjimu.

Gerbiama Pirmininke, gerbiami nariai,

Tokiais laikais, kai daugeliui žmonių gerovė nėra savaime užtikrintas dalykas, mūsų piliečiams būtina žinoti, kad kiekvienas jų vardu išleidžiamas euras yra išleidžiamas pirmiausia protingai ir duoda įmanomai daugiausia naudos.

Tai taip pat reiškia, jog turi būti užtikrinama, kad pakankamai lėšų būtų skiriama sutartiems politikos prioritetams ir kad būtų pakankama atsarga krizės atvejui. Pagal galiojančius susitarimus abi šios sąlygos pasirodė esančios sunkiai įvykdomos.

Dėl šių sumetimų mano pirmtakas kalbėjo apie „visiškai naujo požiūrio“ būtinybę.

Dar anksti kalbėti apie tai, kada, ir ar apskritai, tai taps tikrove. Tačiau mes jau susipažinome su dabartinių išlaidų planų laikotarpio vidurio peržiūra.

Joje pateikta keletas teisės aktų pasiūlymų, kurie turėtų pagerinti biudžeto lankstumą ir supaprastinti finansines taisykles. Savo nuomonę ir pasiūlymus Audito Rūmai pateiks atėjus laikui.

Mes pritariame, naujam Komisijos raginimui dėmesį sutelkti į rezultatus. Tačiau mums dar trūksta racionalaus lėšų naudojimo dimensijos – ir čia aš priėjau prie trečiojo patikimo finansų valdymo elemento.

Mūsų piliečiai nori ir turi teisę matyti, kaip ES užtikrina racionalų lėšų naudojimą. Jie turi pajusti, kad čia jie gauna daug daugiau, nei pavyktų gauti iš jų pačių valdžios institucijų.

Tačiau, ar 2015 m. ES projektais buvo užtikrintas racionalus lėšų naudojimas? Ar jų tikslai buvo realistiniai nuo pat pradžių? Ar susijusios išlaidos buvo pagrįstos, kai „pagrįstos“ reiškia nustatytos, atsižvelgiant į aiškų atskaitos tašką. Ar programa, projektas kainavo brangiau ar pigiau, palyginti su tuo, kiek būtų kainavę, jei būtų valdomi kitaip?

Tai klausimai, į kuriuos negali būti paprasto atsakymo tol, kol nebus įdiegtos teisingos atskaitomybės nuostatos.

Šiais metais mes pabrėžiame Komisijai iškilusius sudėtingus uždavinius, susijusius su ataskaitų teikimu apie programos „Horizontas 2020“ išlaidas moksliniams tyrimams ir inovacijoms.

Išnagrinėję programą „Horizontas 2020“, mes nustatėme, kad nors, palyginti su septintąja bendrąja programa, kai kas pagerėjo, Komisijos gebėjimas stebėti šios programos veiksmingumą ir teikti apie ją ataskaitas tebėra ribotas. Sąsajas tarp 10-ies naujų Komisijos politikos prioritetų ir programos „Europa 2020“ / „Horizontas 2020“ strateginio pagrindo būtina toliau tikslinti. Aiškumo trūkumas šiuo atveju gali neigiamai paveikti ir kitas ES veiklos sritis.

Tam tikra pažanga padaryta gerinant Komisijos rodiklius, taikomus matuoti veiksmingumą. Be to, Komisijos generaliniai direktoratai turi geriau parengti valdymo tikslus.

Mes taip pat pritariame Komisijos laikotarpio vidurio ataskaitoje iškeltam raginimui supaprastinti ir geriau integruoti ES biudžeto vykdymo ir jo valdymo ataskaitų teikimą.

Mes tai daryti siūlėme jau keletą metų iš eilės.

Mes taip pat tvirtiname, kad, kai nėra užtikrinamas racionalus lėšų naudojimas, būtina imtis papildomų veiksmų.

Šiuo metu pasitenkinama tuo, kad visi pinigai išleidžiami pagal taisykles ir už juos yra tinkamai atsiskaitoma. Tačiau taip neturėtų būti.

Būtina sukurti tikras paskatas, kad pinigai būtų panaudojami racionaliai, o ne vien siekti išlaidų tikslų ir vengti taisyklių pažeidimo.

Kadangi tai, jog atsiskaitoma už visus pinigus ir laikomasi visų taisyklių, dar negarantuoja, kad visuose ES projektuose lėšos buvo panaudotos racionaliai.

Jei žmonės negali pasakyti, ar sistema tikrai veikia jų naudai, mes negalime laukti, kad jie ja pasitikės.

Jie turi matyti apčiuopiamus rezultatus ir šiems rezultatams pasiekti panaudotus išteklius. Šis sukurtos vertės ir jai sukurti panaudotų lėšų santykis turi tapti daug aiškesnis.

Gerbiama Pirmininke, gerbiami nariai,

Pasitikėjimas taip pat reikalauja skaidrumo ir patikinimo, ir tai yra ketvirtas patikimo finansų valdymo elementas.

Komisija Parlamentui ir žmonėms privalo teikti ataskaitas apie tikrus dalykus, ir tai, kas jose pranešama, turi būti tinkamai patikrinta ir nepriklausomai audituota.

Tačiau tai, jog vis daugiau naudojamos finansinės priemonės, kurios nėra tiesiogiai finansuojamos iš ES biudžeto ir nėra mūsų audituojamos, padidina riziką atskaitomybei ir ES politikų ir veiksmų koordinavimui.

Mūsų auditai ne tik suteikia nepriklausomą patikinimą, jie taip pat suteikia galimybę teikti rekomendacijas, kaip pagerinti ES finansų valdymą.

Komisija sutinka su didele dalimi mūsų rekomendacijų ir jas įgyvendina.

Tačiau nepaisant to, kad valstybės narės apskritai yra tinkamai supažindinamos su mūsų rekomendacijomis, atsižvelgimo į jas lygiai smarkiai skiriasi. Dėl to nacionaliniu lygmeniu mes matome tik kuklius politinius ir praktinius pokyčius.

Gerbiama Pirmininke, gerbiami nariai, ES finansų valdymą būtina pagerinti. ES privalo imtis tinkamų reformų ir imtis jų greitai.

Laikas priimti šį sprendimą greitai artėja. Mes pateiksime savo komentarus ir pasiūlymus dėl Komisijos pasiūlymų ir būsimę pasirengę juos toliau aptarti.

Jei norime sukurti tokią ES finansų sistemą, kuri padėtų susigrąžinti mūsų piliečių pasitikėjimą, ES institucijos privalo bendradarbiauti. Esu įsitikinęs, kad mes galime tai padaryti.